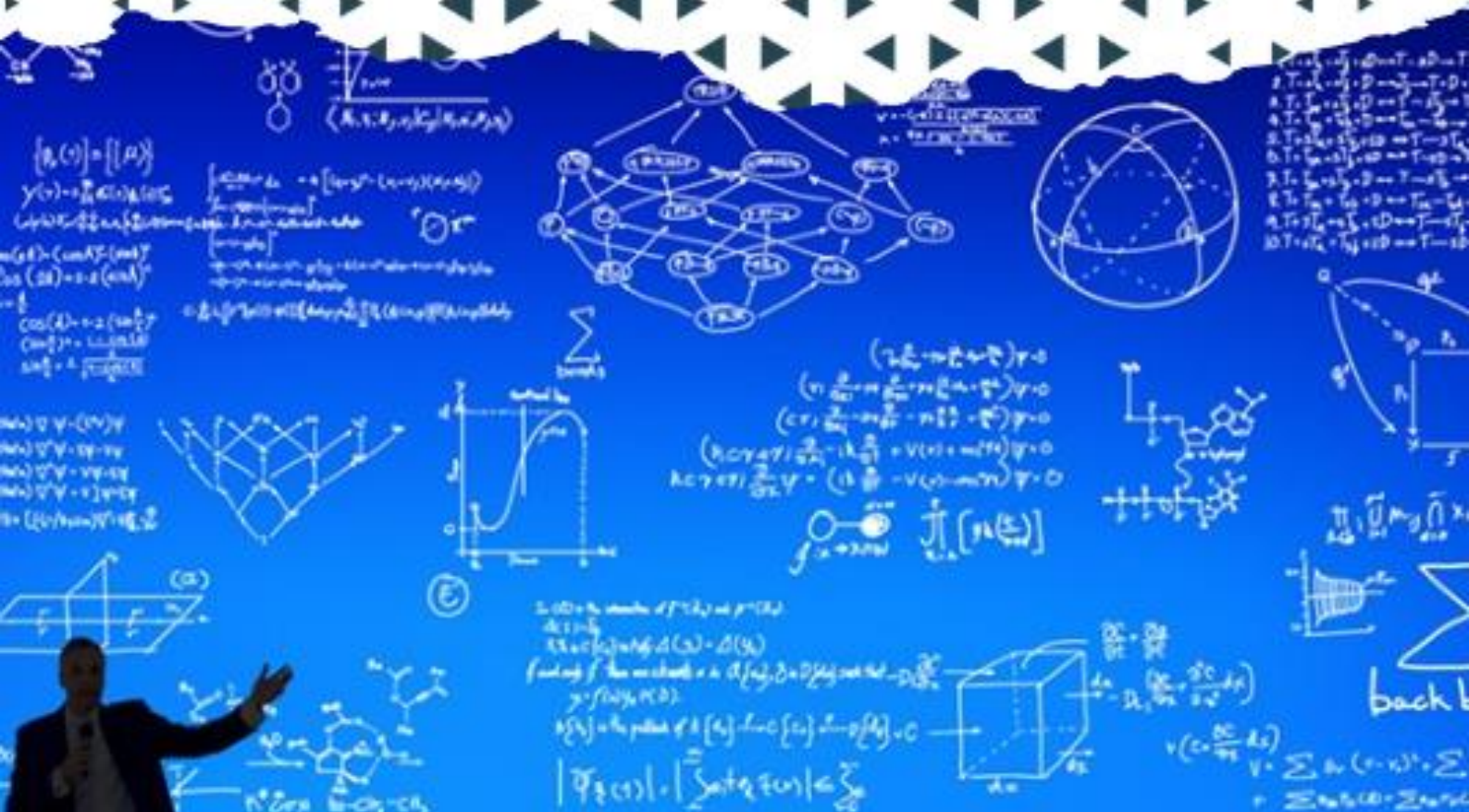




INNOVATIVE WORLD  
Ilmiy tadqiqotlar markazi

# ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA



Google Scholar  zenodo  Open AIRE



+998335668868

<https://innoworld.net>

# 2026



**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLAR MARKAZI**  
**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA**  
**YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 4-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,**  
**ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI**  
**СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ**  
**SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar



ResearchGate

zenodo



ADVANCED SCIENCE INDEX



Directory of Research Journals Indexing

[www.innoworld.net](http://www.innoworld.net)

O'ZBEKISTON-2026

## Ingliz va o'zbek nasrida epistolyar diskurs: poetika va kommunikativ strategiyalar

Narzulloyeva Maftuna Nusratillo qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Rus tili va adabiyoti kafedrasida o'qituvchisi

[maftunshohnur@gmail.com](mailto:maftunshohnur@gmail.com)

ORCID ID:0009-0001-1614-4039

**Anniotatsiya.** Mazkur maqolada ingliz va o'zbek nasrida uchraydigan epistolyar shakl, ya'ni maktub janrining poetik xususiyatlari qiyosiy-tahliliy asosda o'rganiladi. Tadqiqotda "Yosh Verterning iztiroblari" va "O'tkan kunlar" asarlari misolida maktubning badiiy funksiyalari, xususan, qahramon psixologiyasini ochish, narrativ struktura yaratish hamda subyektivlikni ifodalashdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, epistolyar poetikaning ingliz va o'zbek adabiyotlaridagi o'xshash va farqli jihatlari, ularning milliy-madaniy kontekst bilan bog'liqligi yoritiladi. Tadqiqot natijasida maktub shakli har ikki adabiyotda ham muhim badiiy vosita sifatida xizmat qilishi, biroq uning funksional va estetik talqini turli madaniy muhit ta'sirida o'ziga xos tarzda namoyon bo'lishi aniqlanadi.

**Kalit so'zlar:** epistolyar janr, maktub, poetika, qiyosiy tahlil, ingliz nasri, o'zbek nasri, narrativ struktura, psixologizm, badiiy vosita, subyektivlik, milliy kontekst

**Аннотация.** В данной статье проводится сравнительно-аналитическое исследование поэтики эпистолярной формы в английской и узбекской прозе. На материале произведений «Страдания юного Вертера» и «Минувшие дни» анализируются художественные функции письма, в частности его роль в раскрытии психологии персонажей, формировании нарративной структуры и выражении субъективности. Также рассматриваются сходства и различия эпистолярной поэтики в английской и узбекской литературах, их связь с национально-культурным контекстом. В результате исследования установлено, что эпистолярная форма в обеих литературах выступает важным художественным средством, однако её функциональная и эстетическая интерпретация варьируется в зависимости от культурной среды.

**Ключевые слова:** эпистолярный жанр, письмо, поэтика, сравнительный анализ, английская проза, узбекская проза, нарративная структура, психологизм, субъективность, художественное средство, национальный контекст

**Abstract.** This article presents a comparative analysis of the poetics of the epistolary form in English and Uzbek prose. Based on the works The Sorrows of Young Werther and Bygone Days, the study examines the artistic functions of letters, particularly their role in revealing characters' psychology, constructing narrative structure, and expressing subjectivity. The paper also explores the similarities and differences in epistolary poetics across English and Uzbek literary traditions, emphasizing their connection with national and cultural contexts. The findings demonstrate that the epistolary form serves as an important literary device

in both literatures, although its functional and aesthetic interpretations differ depending on the cultural environment.

**Keywords:**epistolary genre, letter, poetics, comparative analysis, English prose, Uzbek prose, narrative structure, psychologism, subjectivity, literary device, national context

**Kirish.** Epistolary shakl yoki maktub janri jahon adabiyotida qadimdan muhim badiiy vosita sifatida shakllanib, qahramonning ichki dunyosini bevosita va samimiy ifodalash imkonini yaratadi. Xususan, Yevropa adabiyotida epistolary romanlar XVIII asrda keng rivojlangan bo'lib, Johann Wolfgang von Goethening *The Sorrows of Young Werther* asari ushbu janrning yorqin namunasi hisoblanadi. Ushbu asarda maktub shakli orqali bosh qahramonning ruhiy iztiroblari, individual kechinmalari va romantik dunyoqarashi chuqur ochib beriladi. O'zbek adabiyotida ham maktub janri badiiy tasvir vositasi sifatida muhim o'rin egallaydi. Abdulla Qodiriyning *O'tkan kunlar* romanida qahramonlar o'rtasidagi yozishmalar ularning ruhiy holati, ijtimoiy munosabatlari va milliy qadriyatlarini yoritishda muhim funksiyani bajaradi. Mazkur maqolaning maqsadi — ingliz va o'zbek nasrida uchraydigan maktub shaklining poetik xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilish, ularning umumiy va farqli jihatlarini aniqlashdan iborat.

Nazariy jihatdan epistolary shakl narrativ strukturaning o'ziga xos turi sifatida qaraladi. Gérard Genette ta'kidlaganidek, "narrative discourse is the representation of events... mediated through a specific perspective". Maktub shakli aynan shu "vositachilik"ni minimallashtirib, voqealarni qahramonning o'z nutqi orqali yetkazadi. Shu bois epistolary uslubda subyektivlik darajasi yuqori bo'ladi. Epistolary poetikaning eng muhim xususiyatlaridan biri - bu psixologizmni kuchaytirishdir. Masalan, *The Sorrows of Young Werther* asarida voqealar to'liq qahramon yozgan maktublar orqali beriladi. Bu esa o'quvchini bevosita qahramon ongiga olib kiradi. Tadqiqotchilar ta'kidlaganidek, "the epistolary form creates an illusion of immediacy and authenticity". Ya'ni, maktub shakli voqealarni real va samimiy ko'rsatadi.

Shunga o'xshash holatni Qodiriyning "*O'tkan kunlar*" romanida ham kuzatish mumkin. Otabek va Kumush o'rtasidagi maktublar ularning ichki kechinmalarini ochib beruvchi asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Biroq bu yerda maktub faqat psixologik vosita emas, balki ijtimoiy-madaniy kontekstni ham ifodalaydi. Ya'ni, o'zbek nasrida epistolary shakl ko'pincha milliy qadriyatlar va ijtimoiy me'yorlar bilan chambarchas bog'liq holda namoyon bo'ladi.

Bundan tashqari, ingliz (Yevropa) va o'zbek nasrida maktub poetikasining yana bir farqi individualizm va kollektivizm nisbatida ko'rinadi. Goethe asarida qahramon individual hissiyotlar, shaxsiy erkinlik va ichki konfliktlarga urg'u beradi. Qodiriy romanida esa shaxsiy kechinmalar jamiyat va an'analar bilan uzviy bog'langan holda tasvirlanadi.

Nazariy nuqtai nazardan, epistolary shakl narrativ ishonchlilik muammosini ham yuzaga keltiradi. Chunki maktub - bu subyektiv bayon. Wayne C. Booth bu holatni "unreliable narrator" tushunchasi orqali izohlaydi. Epistolary matnda



voqealar faqat bitta nuqtai nazardan berilgani sababli, o'quvchi mustaqil talqin qilishga majbur bo'ladi.

Shuningdek, epistolyar poetika kompozitsion jihatdan ham o'ziga xosdir. Maktublar ketma-ketligi syujetni fragmentar tarzda rivojlantiradi. Bu esa matnga dinamizm va ichki drammatizm bag'ishlaydi. Shu jihatdan, ingliz va o'zbek nasrida epistolyar shakl umumiy funksiyalarga ega bo'lsa-da, ularning poetik ifodasi madaniy kontekstga ko'ra farqlanadi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Altman, J. G. (1982). *Epistolarity: Approaches to a form*. Columbus: Ohio State University Press.

2. Booth, W. C. (1961). *The rhetoric of fiction*. Chicago: University of Chicago Press.

3. Genette, G. (1980). *Narrative discourse: An essay in method* (J. E. Lewin, Trans.). Ithaca: Cornell University Press.

4. Goethe, J. W. von. (2000). *The sorrows of young Werther*. Oxford: Oxford University Press.

5. Qodiriy, A. (1969). *O'tkan kunlar*. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti.

